

ZAŠTITA AUTORSKIH PRAVA, STANDARDI I INTERNET

UKRATKO

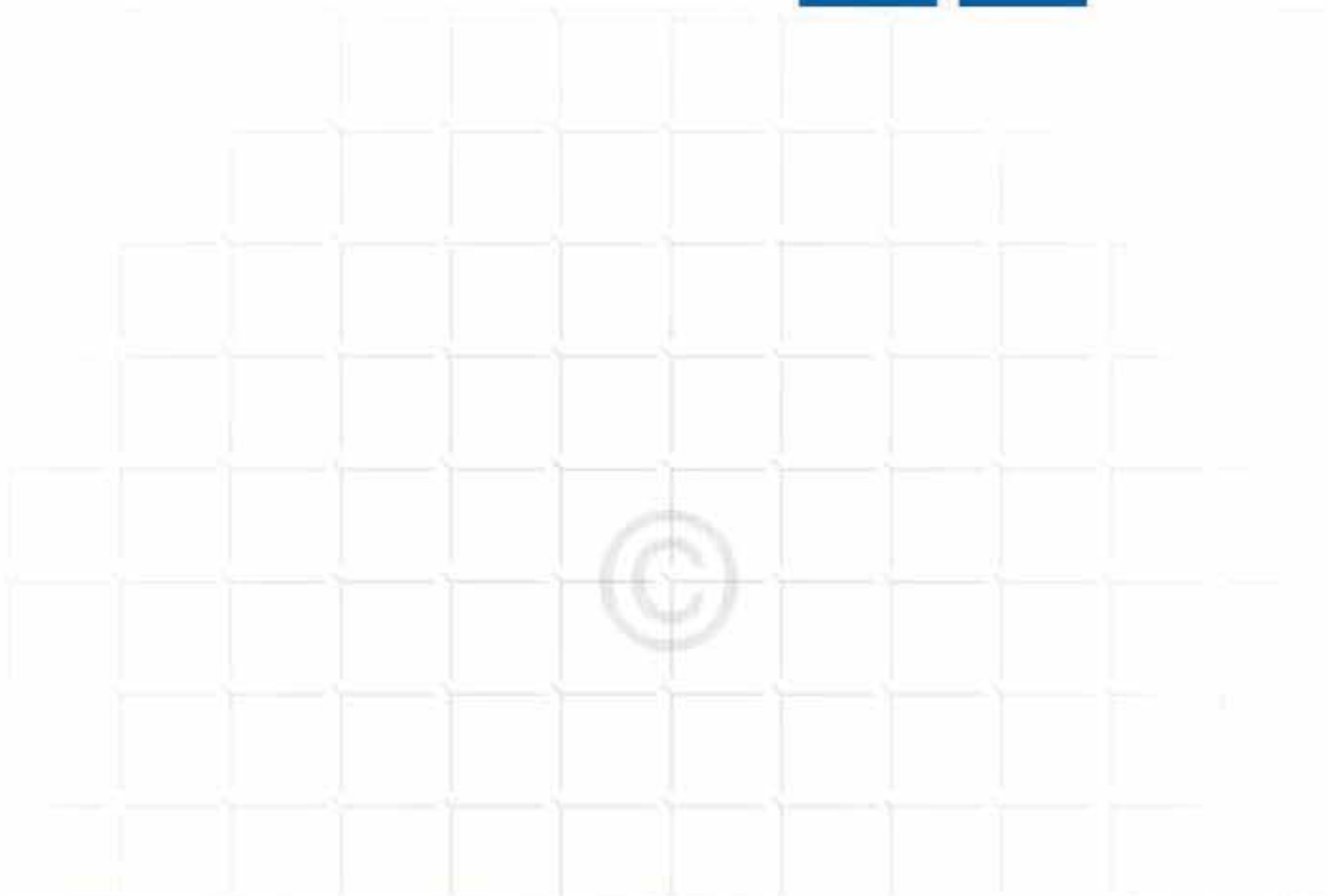
Internet je olakšao pronalaženje i nabavku ISO i IEC međunarodnih standarda.

Svrha ove brošure je da pomogne korisnicima ISO i IEC međunarodnih standarda i nacionalnih verzija ISO i IEC standarda da na najbolji mogući način iskoriste nove mogućnosti koje obezbeđuje dostupnost standarda putem Interneta bez upadanja u zamku kršenja i zloupotrebe autorskih prava nad intelektualnom svojinom.

Nedostatak poštovanja zaštite autorskih prava i intelektualne svojine može rezultirati kršenjem zakona i plaćanjem kazni. To takođe može dovesti do uskraćivanja prava onima koji razvijaju standarde i konačno ugroziti razvoj budućih standarda.

Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO) i Međunarodna elektrotehnička komisija (IEC) i njihove članice podržavaju zaštitu autorskih prava i u svetu papira i u svetu elektronike. One su posvećene promovisanju značaja zaštite autorskih prava i obavljanju uloge onih koji obezbeđuju integritet svih vidova rada. U isto vreme, one su posvećene što široj implementaciji standarda, kao i tome da korisnici mogu da na pogodan način koriste standarde koji su im potrebni.

STANDARDI I ZAŠTITA AUTORSKIH PRAVA

Namerno ili nehotečno, značajan broj korisnika standarda krši zakone o zaštiti autorskih prava reprodukujući i/ili ponovo distribuirajući standarde. Nepoštovanje autorskih prava dovodi do gubitka prihoda za organizacije koje razvijaju i distribuiraju standarde, u koje na spadaju samo ISO i IEC, već i njihove članice i ovlašćeni distributeri. To predstavlja opasnost za same standarde, kada postoji rizik od neautorizovanog dodavanja ili modifikovanja sadržaja standarda.

ISO i IEC uveli su on-lajn prodaju pre nekoliko godina kao odgovor na zahtev korisnika za brzim i odgovarajućim pristupom standardima. Nažalost, lakoća pristupa omogućila je nezakonito fotokopiranje lakšim, a distribucija putem Interneta povećala je mogućnost nabavke i distribucije standarda na nezakonit način.

ISO i IEC međunarodni standardi prodaju se sa ciljem da se pomogne finansiranju samog procesa razvoja standarda. ISO i IEC članice, takođe, usvajaju međunarodne standarde kao nacionalne i prodaju ih kako bi finansirale sopstvene aktivnosti nacionalne standardizacije. Stoga, zaštita autorskih prava je, na mnogim nivoima, osnova za održanje međunarodnog sistema standardizacije.

STAVLJANJE ZAŠTITE AUTORSKIH PRAVA U KONTEKST

Da bi se u potpunosti shvatio značaj zaštite autorskih prava i potreba za tom zaštitom, bitno je razumevanje osnovnih pojmova i terminologije:

Šta je to zaštita autorskih prava?

Zaštita autorskih prava definisana je u rečniku "Concise Oxford Dictionary" kao: "isključivo zakonsko pravo, dato vlasniku i ovlašćenoj osobi, na tačno određeni niz godina, da štampanjem objavi, izvede, napravi film, ili zabeleži literarni, umetnički ili muzički materijal, kao i da ovlasti druge da čine to isto". Jednostavno rečeno, zaštita autorskih prava štiti vlasništvo i identitet rada onoga koji ga je obavio.

Pojam zaštite autorskih prava obuhvaćen je širim pojmom koji je poznat kao intelektualna svojina. Svetska organizacija za intelektualnu svojinu definiše intelektualnu svojinu kao bilo koji proizvod uma; izume, literarna i umetnička dela, simbole, imena, slike i dizajn upotrebljeni u komercijalne svrhe.

Kršenje autorskih prava javlja se kada se intelektualna svojina reprodukuje, izvodi, oglašava, prevodi ili prerađuje bez izričite dozvole (odobrenja) vlasnika ili grupe/ pojedinca koji su ovlašćeni da rukuju pomenutim materijalom.

STANDARDI I ZAŠTITA AUTORSKIH PRAVA OGRAIČENJA

Jedan od razloga zašto je tako teško primeniti zaštitu autorskih prava na Internetu je zato što postoji mnogo načina da se pravila prekrše – svesno ili slučajno. Iako je borba za zaštitu autorskih prava u muzičkoj industriji rasvetlila tehnologije "svako sa svakim" (peer-to-peer-technologies), postoje mnogi drugi načini da integritet intelektualne svojine bude kompromitovan. Kada je reč o standardima, neke od najuobičajenijih metoda su:

- **Zloupotreba lozinke** – razdeliti lozinke koje su bile izdate za pojedinačnog korisnika na tačno određenom mestu prodaje
- **Nezakonita distribucija primeraka (kopija) standarda** – bilo masovnim slanjem putem elektronske pošte ili cirkulisanjem papirnih primeraka kupljenog standarda.
- **Nezakonito omogućavanje pristupa kupljenim standardima** – bilo putem javno dostupnog Internet-sajta ili intraneta organizacija (unutrašnje mreže), omogućavanjem dostupnosti širokoj grupi korisnika.

MERE SPREČAVANJA (UPOZORAVANJA)

Obim Interneta čini doslovno nemogućim da se uđe u trag svakome ko pristupa nezakonitim verzijama standarda, ali različite brojne tehnike pokazale su se efikasnim u odvraćanju od nezakonitog deljenja ili reprodukovanja standarda. ISO i IEC i njihove članice pojedinačno:

- **Podižu svest** – najjednostavniji i najefikasniji metod koji se koristi u standardizacionoj zajednici da bi se umanjilo kršenje autorskih prava nad standardima jeste da se obezbedi da zainteresovani budu upoznati sa činjenicama u vezi sa zaštitom autorskih prava i da razumeju posledice njegovog kršenja.
- **Sprovode zakon** – Uzimajući u obzir troškove i vreme potrebno za aktivno hvatanje svih ili bar dela onih koji pojedinačno krše zaštitu autorskih prava, sveobuhvatna strategija je nerealna. Međutim, gde god su identifikovani takvi slučajevi, sprovodi se određeni niz akcija da bi se pojedinac obavestio o situaciji, posledicama sa njom u vezi i ograničila dalja zloupotreba.

U tom smislu, ISO i IEC nedavno su doneli odluku da što više naglase činjenicu da su međunarodni standardi koje oni objavljuju zaštićeni stavljanjem vidnog znaka upozorenja odmah pored uobičajene napomene o zaštiti autorskih prava.

- **Digital Rights Management (DRM)** – Trenutno postoji nekoliko različitih DRM tehnika koje se koriste radi zaštite od zloupotrebe autorskih prava standarda. Utiskivanje digitalnih vodenih žigova je jedna od tehnika koje su izabrali ISO i IEC i ona je objašnjena na sledećim stranama. Ostale tehnike koje sprečavaju da datoteka bude izmenjena, deljena ili umnožavana, takođe koriste ISO i IEC članice u kontekstu specijalnih ponuda, kao što je: "plati nakon što pogledaš" ili usluge pretplaćivanja.
- **Kreiranje (osmišljavanje) inicijativa i predlaganje daljih mogućnosti za eksploataciju sadržaja standarda poštujući zaštitu autorskih prava** – Izrada zakonskih verzija standarda privlačnijim i korisnijim nego što je kopija, jeste metod koji sprovodi jedan broj distributera međunarodnih i nacionalnih standarda. ISO i IEC i njihovi pojedinačni članovi nude puno različitih mogućnosti kompanijama i korisnicima standarda za zakonsko korišćenje sadržaja standarda. Primeri su dati na sledećim stranama.

Information technology — Method of measuring gloss uniformity on printed pages

1 Scope

The scope of this International Standard is to define methods and processes of measuring objective print-quality attributes for the assessment of gloss non-uniformity on printed pages in reflection mode, and to provide transforms, when applicable, that relate the objective results to subjective responses, if appropriate. There are many existing standards (see Normative references and Bibliography for details) typically used for gloss measurement. Our intent is to leverage the existing standards and adapt those for use on gloss uniformity measurements where appropriate.

This International Standard is composed of a standardized test methodology, which is based on established gloss measurement methodologies as noted in Clause 2 and in the Bibliography. The methodologies have been modified so that, when applied to printed pages created by different marking technologies and imaging algorithms on different substrates, the results indicate the level of the objective gloss uniformity of the printed pages (in reflection mode). If the objective measurement can be linked to the subjective impression of gloss uniformity, then the linkage from objective measurement to subjective impression via mathematical transforms is provided. The reflection prints that are to be used as the subject of these tests can be created via printers or copiers (analog and digital). This International Standard should be applied only to electro-photographic bases prints. When more reflection prints made by other printing technologies become available for follow-up study, one may consider including those printing technologies in this International Standard as a revision. This International Standard does not address the measurement of gloss attributes of printed pages in transmission mode.

Gloss uniformity attributes currently included in this International Standard are: differential gloss, gloss uniformity within a page, and gloss consistency within a run. Due to the current level of immaturity of commercially available objective micro-gloss measurement instruments, gloss artefact attributes (such as gloss grain, gloss spot, gloss streak, gloss band, gloss mottle/cloud, gloss moiré) are not included in this International Standard at the present time, since instrumented measurement procedure cannot be recommended at present. As instrumented measurement capability becomes available, they will be considered for adoption into this International Standard as a revision.

2 Normative references

The following referenced documents are indispensable for the application of this document. For dated references, only the edition cited applies. For undated references, the latest edition of the referenced document (including any amendments) applies.

ISO 2813, *Paints and varnishes — Determination of specular gloss of non-metallic paint films at 20°, 60° and 85°*

ISO 8254-1:1999, *Paper and board — Measurement of specular gloss — Part 1: 75° gloss with a converging beam, TAPPI method*

VODENI ŽIGOVI

Utiskivanje digitalnih vodenih žigova koji uključuju identifikacione informacije, jeste nenametljiva tehnika koju su izabrali ISO i IEC da bi zaštitili ISO i IEC međunarodne standarde. Digitalni vodeni žigovi mogu se takođe naći na elektronskim verzijama ISO i IEC standarda usvojenih kao nacionalnih standarda.

Vodeni žig se dodaje dokumentu da bi se identifikovao zakonski vlasnik. Posebno u slučaju preuzetih ("download") standarda, korišćenje vodenog žiga je sredstvo personalizacije svakog pojedinačnog standarda koji je preuzet ("downloaded"). Vodeni žig prikazuje ime kupca i njegovu kompaniju, i datum preuzimanja na svakoj strani standarda. To pokazuje da je navedeni klijent zakonski ovlašćen za taj standard (videti primer na suprotnoj strani).

KAKO STEĆI PRAVA NA KORIŠĆENJE STANDARDA NA ŽELJENI NAČIN

Kupcu su data (dodeljena) ograničena prava pri kupovini standarda. Kada se standard naruči u elektronskom obliku iz "on-lajn prodavnice", ova prava su opisana ugovorom koji kupac treba da pročita i prihvati pre nego što bude ovlašćen da preuzme ("download") traženi dokument. Obično kupac ima pravo da odštampa samo jedan primerak i nema ovlašćenje da umnožava ili prebacuje elektronske datoteke koje je kupio, ili da

ISO i IEC i njihove članice nude mnogo različitih mogućnosti kompanijama i korisnicima standarda kada im je potrebno da na zakonski način prošire upotrebu sadržaja standarda. To uključuje:

- **Pravljenje dodatnih elektronskih kopija** – Dodeljivanjem produženja originalne (prvobitne) dozvole kupac može da napravi zakonite kopije koje će koristiti naknadno definisani korisnici.
- **Štampanje više kopija od jedne elektronske datoteke** – Klijenti koji žele da imaju dodatne papirne kopije standarda, na primer za distribuciju na sastancima, mogu platiti neznatne dodatne iznose.
- **Izdvajanje delova standarda radi njihovog uključivanja u internu dokumentaciju kompanije, uputstvo za korisnike ili priručnik** – ISO i IEC podržavaju korišćenje i usvajanje svojih standarda radi uključivanja u dokumentaciju kompanije. U zavisnosti od veličine izdvojenog dela, izdaje se dozvola za svaki pojedinačni slučaj.

- **Uključivanje delova standarda u knjige ili softverske aplikacije** – Citiranje ili uključivanje delova standarda podržava se samo dotle dok je u to uključeno i plaćanje određenih naknada.
- **Čuvanje elektronskih kopija standarda na intranetu kompanije za unutrašnju upotrebu i korišćenje među zaposlenima** – ISO i IEC nude rešenja za rad na mreži sa njihovim standardima na intranetu kompanija koji obezbeđuje prava na ekonomičan (racionalan) i korisnički orijentisan pristup.

Da biste saznali kako mogu da se dobiju dodatna prava ili ukoliko imate bilo kakva pitanja u vezi sa zaštitom autorskih prava, možete kontaktirati ISO ili IEC, ili njihove članice na adrese prikazane na kraju ove brošure.

VIŠE INFORMACIJA

Više informacija o temi zaštite autorskih prava uopšte može se pronaći na veb-sajtu Međunarodne organizacije za intelektualnu svojinu (World Intellectual Property Organization – WIPO) www.wipo.int. Nacionalne kancelarije (organizacije) za intelektualnu svojinu takođe pružaju informacije o zaštiti autorskih prava u lokalnom zakonodavstvu.

O ISO-u

ISO (International Organization for Standardization) je globalna mreža od 156 nacionalnih institucija za standardizaciju iz malih i velikih zemalja, razvijenih i zemalja u razvoju, iz svih regiona sveta. U svojoj zbirci trenutno ima oko 16500 standarda za poslovanje, vladu i društvo. ISO standardi obezbeđuju kompletnu ponudu za sve tri dimenzije održivog razvoja – ekonomsku, ekološku i socijalnu.

ISO standardi pružaju rešenja i postižu dobrobit za gotovo sve sektore aktivnosti, uključujući: poljoprivredu, građevinarstvo, mašinstvo, proizvodnju, distribuciju, saobraćaj, medicinske uređaje, informacione i komunikacione tehnologije, životnu sredinu, energiju, menadžment kvalitetom, ocenjivanje usaglašenosti i usluge.

O IEC-u

IEC, sa sedištem u Ženevi, Švajcarska, predstavlja vodećau svetsku organizaciju koja priprema i objavljuje međunarodne standarde za sve električne, elektronske i srodne tehnologije – opštepoznate kao "elektrotehnika". IEC standardi pokrivaju širok asortiman tehnologija od proizvodnje električne energije, prenosa i distribucije, do kućnih aparata i kancelarijske opreme, poluprovodnika, optičkih vlakana, baterija (akumulatora), ravnih ekrana i sunčeve energije, navodeći samo neke od tehnologija. Gde god imate elektriku ili elektroniku, pronaći ćete IEC koji podržava bezbednost i performanse, životnu sredinu, iskorišćenost električne energije i obnovljive energije.

KONTAKT

Za informacije u vezi sa zaštitom autorskih prava i ISO međunarodnim standardima, možete kontaktirati:

ISO
1, ch. de la Voie-Creuse
Case postale 56
CH-1211 Geneva 20

Tel: +41 22 749 01 11
Fax: +41 22 733 34 30

E-mail: copyright@iso.org
Web: www.iso.org

Za informacije u vezi sa IEC međunarodnim standardima možete kontaktirati:

**INTERNATIONAL
ELECTROTECHNICAL
COMMISSION**
IEC Central Office
3, rue de Varembe
CH-1211 Geneva 20
Switzerland

Tel: +41 22 919 02 11
E-mail: inmail@iec.ch

